

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 9, 74, 75, 77, 79, 82, 83 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO, PAPILDYMO 83¹ STRAIPSNIU IR 76 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO**

(TAP-18-2323(2) (18-15442(2))

2019-01-29 Nr. NV-263

Vilnius

Projekto rengėjas: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Projekto tikslas – pertvarkyti aukštųjų mokyklų finansavimą:

- sumažinant pavienio studento įtaką studijų finansavimui iš valstybės biudžeto;
- valstybinių aukštųjų mokyklų finansavimą siejant su jų veiklos rezultatais;
- užtikrinant lankstesnį studentų skatinimo finansavimą;

Dabartinė situacija:

- Mokslo ir studijų įstatyme nėra nuoseklios mokslo ir studijų institucijų finansavimo struktūros: viename sąraše pateikiamos lėšų grupės, sudarytos taikant skirtingus kriterijus (ir lėšų šaltinį, ir paskirtį).
- Finansavimas:
 - priklauso nuo studentų skaičiaus. Atsilaisvinus valstybės finansuojamai studijų vietai, prarandamas jai skirtas finansavimas. Tai skatina aukštąsias mokyklas išlaikyti studentų skaičių studijų kokybės sąskaita.
 - nėra siejamas su aukštųjų mokyklų veiklos pažanga ir nacionaliniais prioritetais.
- I studijų išlaidas įskaičiuojamos ir lėšos studentų stipendijoms ir kitai paramai. Didinant šias išlaidas didėja norminė studijų kaina ir, atitinkamai, mokestis už savo studijas mokantiems studentams.

Projekto esmė. Siūloma:

- Mokslo ir studijų finansavimo lėšas grupuoti atskirai pagal šaltinius (pvz., valstybės biudžeto lėšos; pajamos, gautos už studijas, iš mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros, meno veiklos, ūkinės veiklos ir teikiamų paslaugų ir kt.) ir pagal paskirtį (pvz., baziniam finansavimą, valstybinių aukštųjų mokyklų veiklos pažangai skatinti, strateginėms investicijoms, paramai studentams ir pan.).
- Valstybės biudžeto lėšas studijoms skaičiuoti pagal priėmimo metais užfiksuotą valstybės finansuojamų studijų vietų skaičių. Studijų laikotarpiu finansavimas išliktų nepakitęs, jei studentų „nubyrėjimas“ neviršytų tai studijų krypties grupei arba mokslo ar meno sričiai Vyriausybės nustatyto dydžio, ne didesnio, nei 30 proc.
- Valstybinių aukštųjų mokyklų finansavimo sistemą papildyti finansavimu, skirtu veiklos pažangai skatinti, kuris būtų skiriamas atsižvelgiant į:
 - sutarčių su valstybinėmis aukštosiomis mokyklomis vykdymo rezultatus (nustatoma kiekvienai aukštajai mokyklai atskirai);
 - valstybinių aukštųjų mokyklų veiklos rezultatus pagal aukštojo mokslo plėtros rodiklius, kuriuos nustatys Vyriausybė (dėl šių lėšų aukštosios mokyklos konkuruoja).

Šios lėšos sudarytų ne daugiau, kaip 5 proc., apskaičiuotus nuo valstybinėms aukštosioms mokykloms patvirtinto valstybės biudžeto bazinio finansavimo.

- Iš studijų kainos išimti lėšas studentams skatinti ir jas skirti valstybinėms aukštosioms mokykloms atskirai pagal studentų, studijuojančių valstybės finansuojamose studijų vietose, skaičių ir švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą vienam studentui tenkančių valstybės biudžeto lėšų, skirtų šiam tikslui, dydį.

Valstybės biudžeto lėšų poreikis valstybinių aukštųjų mokyklų veiklos pažangos skatinimui gali sudaryti iki 12 mln. eurų (skaičiuojant pagal 2018 m. patvirtintus asignavimus).

Finansavimas šiam tikslui būtų skiriamas atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes ir numatoma, kad jo prireiktų, formuojant 2022 m. valstybės biudžeto projektą.

Projekto poveikis:

- Studijų bazinio finansavimo (skiriamo studijų kainai padengti) pertvarkymas leis studijų laikotarpiu pastangas sutelkti ne į studentų skaičiaus išsaugojimą, bet į jų pasiekimus ir, atitinkamai, į studijų kokybę. Be to, studentų „nubyrėjimo“ atveju išlaikius priėmimo metais skirtą valstybės finansavimą, padidėtų vienam valstybės finansuojama studentui tenkančių studijų lėšų suma, kuri šiuo metu yra ženkliai mažesnė už ES vidurkį (LT – 4,4 tūkst. Eur, ES – 11,7 tūkst. Eur).
- Tikimasi, kad finansavimo valstybinių aukštųjų mokyklų veiklos pažangai skatinti atsiradimas leis derinti aukštųjų mokyklų veiklą su nacionaliniais aukštojo mokslo plėtros tikslais:
 - užtikrinant valstybei būtinų specialistų rengimą, aukštosios mokyklos profilio išgryninimą;
 - didinant studijų tarptautiškumą;
 - skatinant absolventų rengimo atitiktį darbo rinkos poreikiams;
 - skatinant vykdyti studijas kokybės standartus atitinkančiose kryptyse ir pan.
- Pakeitus studijų kainos struktūrą, didesnė valstybės parama geriausiems studentams skatinti neturės neigiamos finansinės įtakos studentams, mokantiems už studijas.

Derinimas. Įstatymo projektas derintas su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija, Lietuvos studentų sąjunga, Vilniaus universiteto studentų atstovybė. Taip pat pastabų pateikė Lietuvos nevalstybinių mokslo ir studijų įstaigų asociacija ir Lietuvos Jėzuitų provincija. Pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta, aptariamoms derinimo pažymoje.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas įgyvendina Vyriausybės programos 128.6 papunktį, pagal kurį numatyta, siekiant geresnės visuomenės ir valstybės poreikių ir mokslo bei studijų kokybės atitikties, aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų finansavimo modelį susieti su mokslo ir studijų rezultatais, sudaryti sutartis su aukštosiomis mokyklomis, grįstas kokybės ir tinkamumo kriterijais, taip pat atsižvelgiant į aukštųjų mokyklų potencialą ir veiklos strategiją.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūloma projektą plačiau pristatyti tarpinstituciniame pasitarime (kadangi projektas įtrauktas į įstatymų projektų, kurių poveikio vertinimo analizės rezultatai turi būti plačiau pristatyti Vyriausybei, sąrašą).

Viešojo valdymo ir socialinė politikos grupės patarėja

Jolanta Bieliauskaitė